

Poznaň se loučí s tramvajemi Konstal 105Na. Skončí i poslední „Helmuty“

29.05 2026 21:37, Libor Hinčica, Tramvaje

Polská Poznaň se o nadcházejícím víkendu (30. a 31. 5. 2026) rozloučí se slavnými tramvajemi Konstal 105Na, kterých má místní dopravní podnik MPK Poznań aktuálně k dispozici formálně ještě 10 (resp. pět dvouvozových souprav), z nichž se však zpravidla objevovaly v posledních měsících na linkách jen dvě až tři soupravy. Po symbolické rozlučce, kdy se tramvaje společně s historickou soupravou Konstal 105N objeví na nostalgické lince č. 51, budou vozy ponechány už jen jako záložní do konce června. Se zahájením platnosti letních jízdních řádů (od konce června) budou definitivně odstaveny.

Éra slavných „stopětek“ v Poznani začala před 51 lety (právě proto byla nostalgická linka tímto číslem označena) – první dva vozy Konstal 105N byly do města dodány dne 27. 1. 1975 a do konce téhož roku dorazilo dalších 15 kusů. Zpočátku byly první kusy nasazovány do provozu sólo, od března 1975 se již objevily ve dvouvozových soupravách. Do roku 1979 bylo dodáno dalších 111 vozů ve verzi „N“, na kterou následně navázalo inovované provedení „Na“, které vedle designových úprav znamenalo především úpravu elektrické výzbroje (přepínání skupiny motorů ze sériového na sériovo-paralelní zapojení, což snížilo spotřebu elektrické energie při rozjezdech).

V posledních měsících se sice tramvaje ještě pravidelně vypravovaly na linky, denně ale byly v provozu jen dvě či tři soupravy. (foto: Vojtěch Povolný)

V letech 1980 až 1990 bylo pořízeno 116 vozů 105Na, na které navázaly ještě dvě příbuzné soupravy pokusných vozů s označeními Konstal 106N v roce 1987 a Konstal 105Nt (všechny čtyři vozy byly vybaveny experimentální tyristorovou pulsní regulací, avšak od dvou různých dodavatelů). Celkem tak bylo dodáno během 14 let 248 „stopětek“ (počítaje i ony dvě „stošestky“, jež byly tak jako tak brzy sjednoceny se zbylými vozy Konstal 105Na). Do období konce 80. let se řadí také nedlouhá éra nasazování tramvají tohoto typu do třívozových souprav – začala v roce 1988 a skončila v roce 1992.

Od devadesátých let docházelo postupně k modernizaci nejstarších vozů, jež spočívala především ve sjednocení elektrické výzbroje vozů 105N na provedení 105Na. Velmi zajímavá byla pokusná přestavba dvou vozů 105N na tříčlánkovou tramvaj se střední nízkopodlažní částí (vzniklý produkt byl označen jako typ 105N/2), která se uskutečnila v roce 1995 v místním závodě firmy H. Cegielski. Tramvaj o délce 26,5 metrů nabízející 19% podíl nízké podlahy však neměla další následovníky. Podobně dopadl také pokus o použití tranzistorové (s IGBT moduly) výzbroje z produkce společnosti Kiepe. V roce 2001 byly takto modernizovány vozy ev. č. 314 a 315 (šlo o vozy 105Nt, tedy onu dvojici s tyristorovou výzbrojí z roku 1989), jež pak byly v roce 2010 při dalším stupni velké opravy přestavěny na výchozí provedení Konstal 105Na.

V Poznani byla v provozu i unikátní tramvaj 105N/2 (někdy též označovaná jako HCP 115), která vznikla rekonstrukcí dvou vozů 105N s doplněným středním nízkopodlažním článkem. (zdroj: Wikipedia.pl)

S ohledem na dlouhodobou absenci dodávek nových tramvají poté docházelo i k nákupu ojetých vozů, konkrétně bylo v roce 2000 pořízeno pět vozů ze Štětína, jež byly celkově opraveny a formálně nahradily část z dříve vyřazených původních poznaňských vozů. Rozsáhlé modernizace byly zahájeny až v roce 2008. Během dvou let bylo místní firmou Modertrans zmodernizováno celkem 40 tramvají, jež byly označeny obchodním jménem Moderus Alfa. Fakticky se jednalo o novostavby (včetně podvozků), přičemž u prvních čtyř vozů (verze 105N-04 AC) byla použita nová tranzistorová elektrická výzbroj od polské společnosti ENIKA, zatímco u zbylých 36 vozů (verze 105N-HF07 DC) byla v rámci úspor ponechána původní výzbroj (ačkoli šlo rovněž o novostavby).

Po dokončení modernizačního procesu v roce 2010 bylo v Poznani provozováno stále 206 vozů Konstal 105N/Na v původním provedení. Jejich počet začal rychle klesat od následujícího roku s postupnou průběžnou obnovou vozového parku novými tramvajemi (nejprve Solaris Tramino a později různých verzí vozů Moderus Gamma). Od loňského roku se k nově dodávaným vozům přidávají i ojeté nízkopodlažní tramvaje R1.1 z Bonnu.

Aktuálně má MPK Poznań k dispozici ještě 5 souprav. Do konce června se budou na linkách vyskytovat už jen sporadicky coby provozní záloha. S prázdninovým jízdním řádem budou vyřazeny. (foto: Vojtěch Povolný)

Aktuálně tak dopravce disponuje jen v úvodu zmíněnými desíti vozy Konstal 105Na. O víkendu bude část těchto vozů společně s historickou soupravou vozů Konstal 105N nasazena na nostalgickou linku č. 51 (Górczyn PKM – Głogowska – Roosevelta – Święty Marcin – Aleje Marcinkowskiego – Strzelecka – Królowej Jadwigi – Krzywousty – Zamenhofa – Starołęcka – Starołęka PKM). První spoj odjíždí až v 11:58 ze zastávky Górczyn PKM a poslední (z téže zastávky) v 17:18. V opačném směru vyjíždí první tramvaj ve 12:07 a poslední v 17:07. Trasa kopíruje historické trasování linky č. 14, která byla první, na níž poznaňské vozy 105N v roce 1975 jezdily.

Kromě originálních „stopětek“ by měly z provozu zmizet i nejstarší poznaňské tramvaje v podobě vozů Düwag O z roku 1969, jež se do města dostaly jako ojeté z Frankfurtu nad Mohanem. V letech 1996 až 2011 koupila Poznaň celkem 70 ojetých tramvají Düwag GT8 (přezdívaných v Poznani láskyplně „Helmuty“), včetně šesti obousměrných označovaných jako provedení Düwag O. Právě obousměrné vozy se udržely ve městě nejdéle – dopravce má k dispozici stále ještě dva kusy. Ani ty by již po letních prázdninách neměly na linky vyjet.

Po vyřazení tramvají Konstal 105Na a „Helmutů“ přesto ještě nebude poznaňská MHD zcela bezbariérová, protože je v provozu nadále 16 souprav (32 vozů) onoho modernizovaného provedení (novostaveb) Moderus Alfa (ve verzi 105N-HF07 DC).

Url: Poznaň se loučí s tramvajemi Konstal 105Na. Skončí i poslední „Helmuty“